

Mikko Lundén ps

Kirjallinen kysymys elintarvikemarkkinalain vaikutuksista alkutuottajaan

Eduskunnan puhemiehelle

Hallituksen mukaan elintarvikemarkkinalain uudistuksen tavoitteena on vahvistaa suomalaisen alkutuotannon asemaa ja kasvattaa ruokaketjun alkupäässä toimivan alkutuottajan tuloja. Esityksessä esitetään, että tiukempi sääntely ja kaupan hallinnollisen taakan kasvu tukisivat tätä tavoitetta. Lausuntopalautteen perusteella on kuitenkin epäselvää, millä konkreettisilla mekanismeilla tämä tapahtuu. Esityksessä ei ole esitetty vaikutusarvioita tai vaikutusketjuja, joiden kautta sääntelyn lisääntyminen johtaisi parempiin tuottajahintoihin. Samanaikaisesti lakiesitys heikentää kilpailua, erityisesti kaupan omien merkkien osalta, mikä voi vähentää kuluttajille tarjolla olevia edullisia vaihtoehtoja ja rajoittaa pienten ja keskisuurten elintarvikeyritysten toimintamahdollisuuksia.

Useat asiantuntijat, kuten oikeusministeriö, Markkinaoikeus, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, TEM sekä Kuluttajaliitto, ovat kyseenalaistaneet esityksen vaikuttavuuden ja sen oletetun hyödyn alkutuottajille tai kuluttajille. Samalla pienemmät elintarvikeyritykset ovat kritisoineet esitystä, sillä sen arvioidaan hyödyttävän pääosin suuria teollisia toimijoita. Lakiesitys voi myös lisätä riskiä, että kauppa siirtää hankintojaan ulkomaille, koska kansainväliset elintarviketeollisuuden toimijat eivät ole samalla tavoin sääntelyn piirissä. Tämä uhkaa kotimaisen tuotannon kilpailukykyä ja heikentää Suomen omavaraisuutta. Myös lakimuutoksen mahdolliset vaikutukset kuluttajiin ovat merkittäviä: kaupan omien merkkien kilpailun rajoittaminen voi nostaa hintoja ja heikentää erityisesti pienituloisten suomalaisten kuluttajien ostovoimaa.

On keskeistä varmistaa, että ruokaketjun alkupään toimijat — kotimaiset alkutuottajat ja pienet elintarvikeyritykset — voivat toimia selkeässä ja ennakoitavassa toimintaympäristössä, jossa yhteistyö perustuu faktoihin ja vaikuttaviin keinoihin, eivätkä byrokratia ja kilpailun rajoitukset heikennä heidän asemaansa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin näyttöön perustuu väite, että lakimuutos parantaa tuottajien asemaa,

mitkä ovat konkreettiset mekanismit, joilla sääntely vaikuttaisi tuottajahintoihin ja

Kirjallinen kysymys KK 95/2026 vp

miten estetään, ettei sääntely lisää ulkomaista tuontia ja heikennä kotimaista tuotantoa sekä kuluttajien — erityisesti pienituloisten — asemaa?

Helsingissä 19.3.2026

Mikko Lundén ps